

ANTICHOLINERGIKA

(parasympatolytika, cholinolytika, někdy antimuskarinika)

Na postsynaptických receptorech parasympatiku **kompetitivně** blokují účinek acetylcholinu a cholinergik.

M₁-receptory (neuronální): jejich **inhibici** je selektivně blokována žaludeční sekrece.

M₂-receptory (kardiální): stimulovány snižují srdeční frekvenci, jejich **inhibice** potlačuje bradykardii.

M₃-receptory (žlázy/hladké svaly): regulují kontrakci hladkého svalstva, **inhibice** vyvolá svalovou relaxaci.

Farmakologické účinky

Žlázová sekrece: **snižují** sekreci slinných, slzných, bronchiálních a potních žláz; méně snižují sekreci v trávicím ústrojí.

Oko: dochází k **dilataci** pupily (mydriáza), zornice ztrácí schopnost reagovat na světlo, nitrooční tlak se zvyšuje, je **nebezpečné** u pacientů s glaukomem.

Kardiovaskulární systém: ve středních a vyšších dávkách dochází bloádou kardiálních M_2 -receptorů v SA uzlu k **mírné** tachykardii.

Dýchací systém: hladké svaly bronchů mají pouze parasympatickou inervaci - bloádou M_3 -receptorů dochází k **bronchodilataci** a zvyšují tendenci ke kumulaci bronchiálního sekretu.

Trávicí ústrojí a urogenitální systém: ve vyšších dávkách vyvolávají **relaxaci** dutých orgánů a **snižují** motilitu a tonus GIT, **relaxují** hladké svaly močového měchýře a **relaxují** i žlučové cesty (spazmolytika neurotropní (atropínové)).

Centrální nervový systém: atropin působí zpočátku na CNS **stimulačně** a ve vyšších dávkách jej **tlumí**.

Působením na extrapyramidový systém **snižují** u Parkinsonovy nemoci třes a svalovou rigiditu.

Klinické použití parasymptolytik

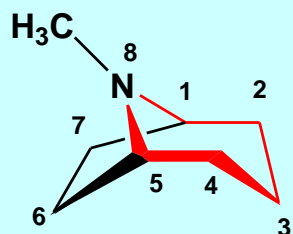
Hlavní indikace:

- **spazmolytika trávicího ústrojí, močových a žlučových cest** (při bolestivých hypertoniích, hyperkinezích nebo dyskinezích hladké svaloviny): používány jsou především látky s **kvarterním** dusíkem;
- **bronchodilatancia** při chronické bronchopulmonální nemoci, resp. vzácněji u astmatu;
- **antiarytmika** při bradyarytmiích např. u infarktu myokardu;
- **snížení žlázné sekrece**, např. ve stomatologii, snížení kyselé sekrece žaludku při vředovém onemocnění trávicího ústrojí;

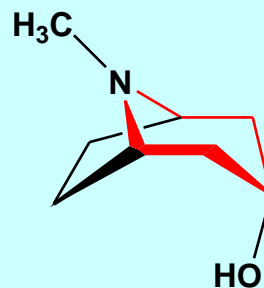
- **premedikace před celkovou anestezií** k blokadě reflexů vyvolaných aktivací parasymptatiku, tj. bradykardie, srdeční zástavy, bronchokonstrikce a zvýšení žlázové sekrece;
- **antiemetika** např. u vestibulárních poruch - kinetózy;
- **antiparkinsonika**;
- **antagonisté při intoxikaci inhibitory acetylcholinesterasy** např. při léčbě myasthenia gravis.

PŘÍRODNÍ ANTICHOLINERGIKA A JEJICH DERIVÁTY

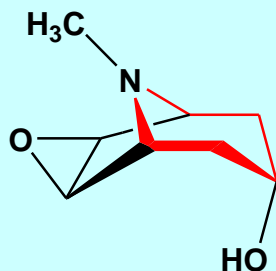
Tropanové alkaloidy atropin a skopolamin - blokáda M- receptorů.

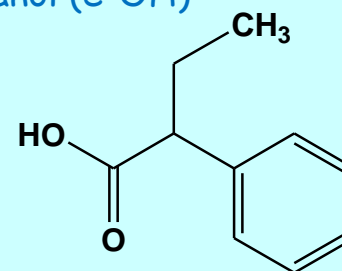
tropan

tropanol (α -OH) pseudopropanol (ϵ -OH)

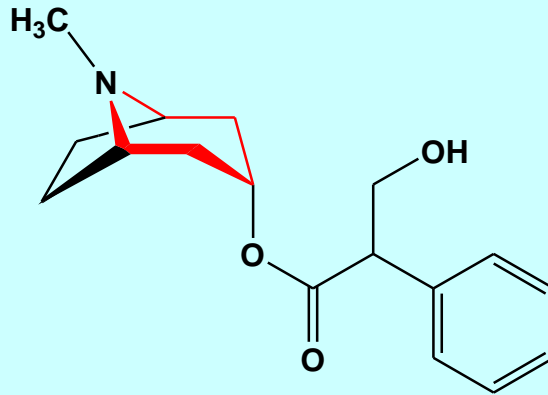

skopin

tropova kyselina

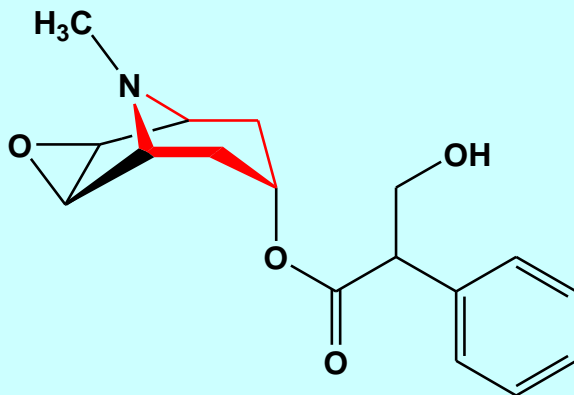
ATROPIN - alkaloid *Solanaceí* (*Atropa belladonna* L., *Hyoscyamus niger* L., *Datura stramonium* L.) je přítomen jako **levotočivý** hyoscyamin - **racemizuje** na atropin.

Proniká do CNS - ovlivněním extrapyramidového systému (svalové napětí) u parkinsonismu **tlumí** svalovou rigiditu, u kinetóz a nauzeí působí antiemeticky.

Indikace: v oftalmologii jako **mydriatikum** k diagnostickým účelům, vnitřně je **spazmolytikem** u spasmů a kolik zažívacího traktu a ve vyšších dávkách u kolik žlučníku a ledvin.

SKOPOLAMIN - druhý alkaloid *Solanaceí* (*Scopolia carniolica* Jacq., *Datura stramonium* L.).

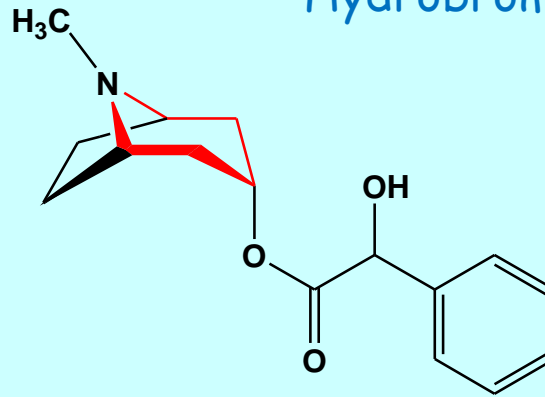
Účinkuje slabě periferně ale má **silné** centrálně tlumivé účinky již v malých dávkách.

Indikace: je využíván u parkinsonismu, kde tlumí nejen svalovou rigiditu, ale i třes.

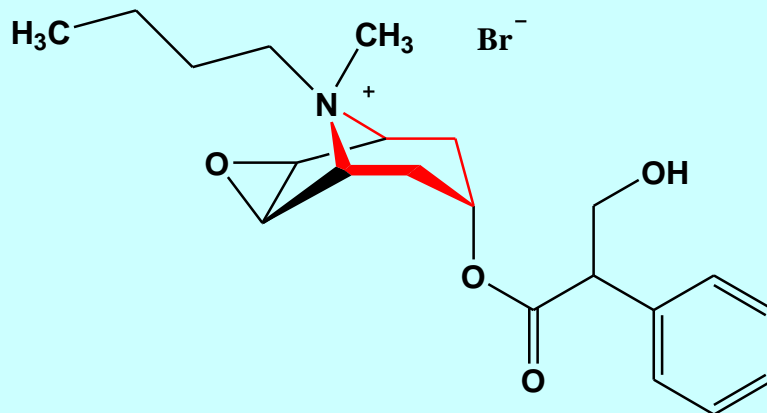
HOMATROPIN

Hydrobromid, metylbromid

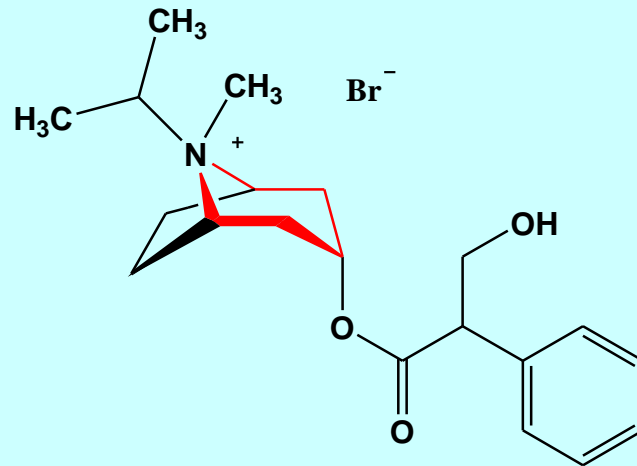
Indikace: je využíván především v očním lékařství k vyvolání mydriázy

BUTYLSKOPOLAMONIUM-BROMID - **nejužívanějším** spazmolytikem (neurotropní), účinkuje periferně bez nežádoucích centrálních účinků, je zhruba 4x účinnější než atropin.

Indikace: u spasmů GIT, biliárního a urogenitálního traktu.

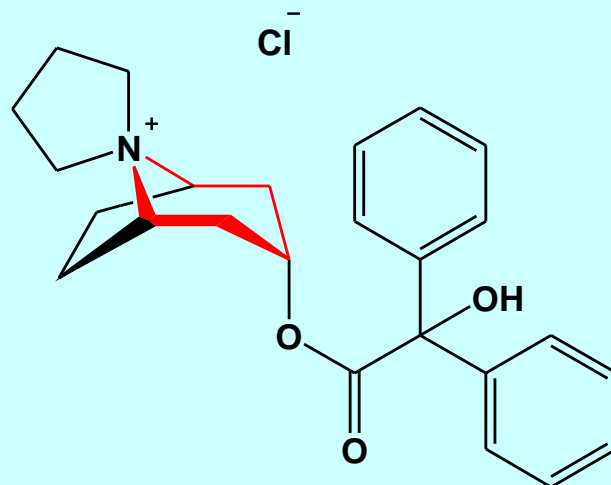
IPRATROPIUM-BROMID

Indikace: je inhalačním **antiastmatickem**. Při nasální aplikaci účinkuje u alergické rýmy.

Podán p.o. nebo i.v. je antiarytmikem u bradyarytmií.

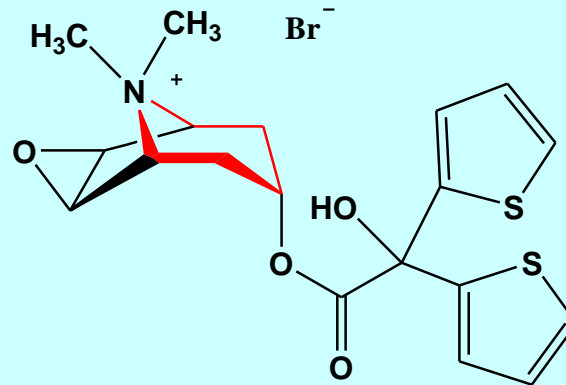
TROSPIUM-CHLORID

- Má vysokou **afinitou** na muskarinové M_3 -receptory a nepatrnou na nikotinové receptory.
- Způsobuje **relaxaci** hladkého svalstva GIT a urogenitálního traktu.

Indikace: spazmolytikem indikovaným u poruch močového měchýře (polakysurie, nykturie a inkontinence).

TIOTROPIUM-BROMID

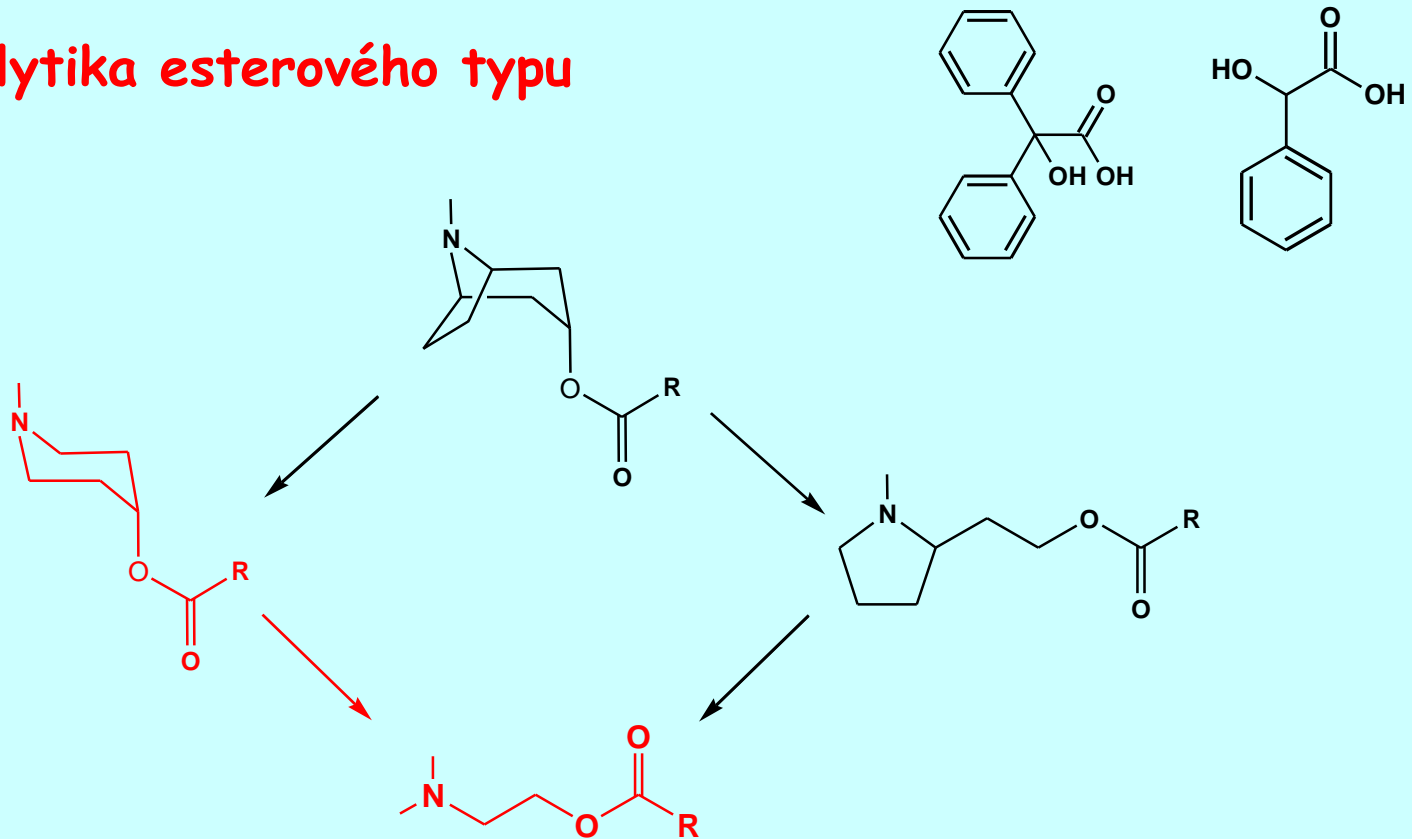

Je periferním spazmolytikem se zvýšenou aktivitou na M_3 -receptory hladkého svalstva, především **bronchiálního** traktu.

Indikace: chronická obstrukční plicní porucha.

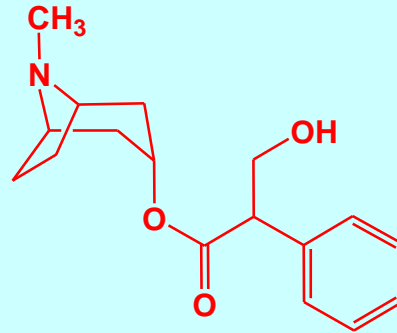
SYNTETICKÁ NEUROTROPNĚ MYOTROPNÍ SPAZMOLYTIKA

Spazmolytika esterového typu

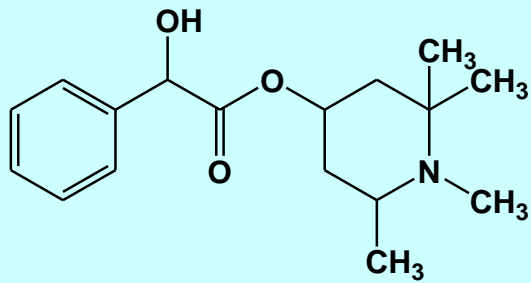

R= kyselina mandlová, difenylactová nebo benzilová

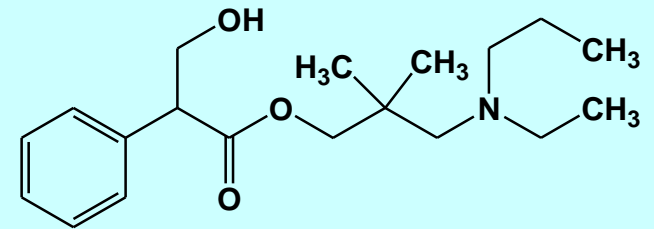
Historický vývoj

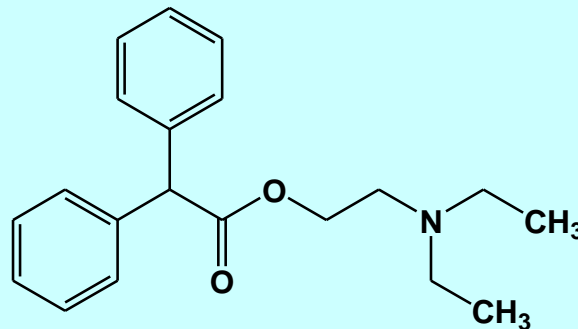
Atropin

Eukatropin

Amprotropin

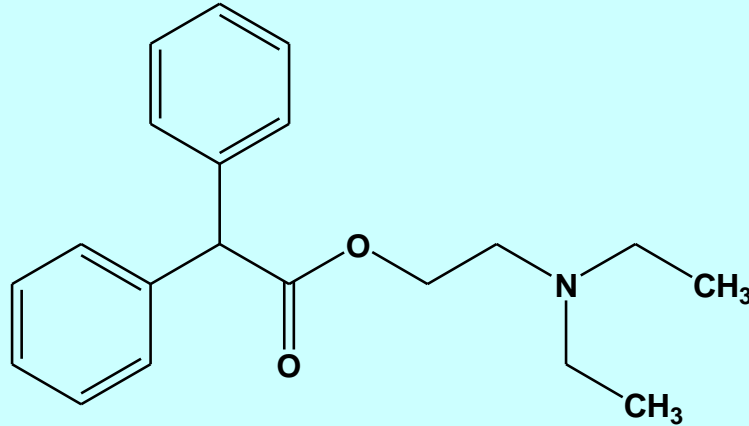
Adifenin

Neurotropní spazmolytika:
ovlivňují pouze hladké svaly **útrobní**.

Myotropní spazmolytika:
přímo ovlivňují buňky hladkého svalstva, **uvolňují** hladké
svalstvo **útrobní** i **cévní**

ADIFENIN

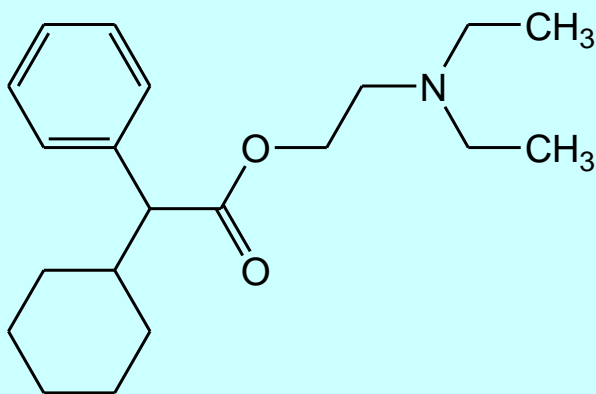

- Oblíbené spazmolytikum hladkého svalstva GIT, žlučníku a močového měchýře.
- Dnes je v menší míře složkou **kombinovaných** přípravků.

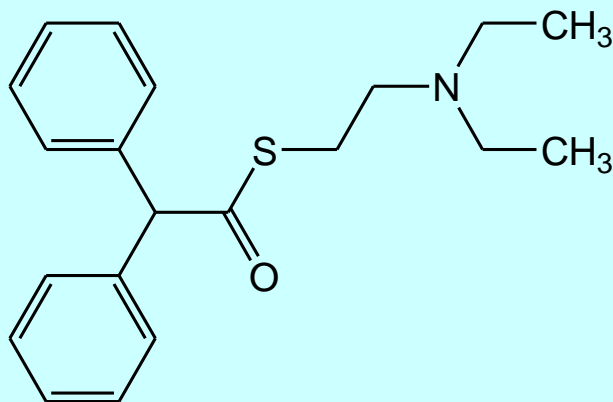
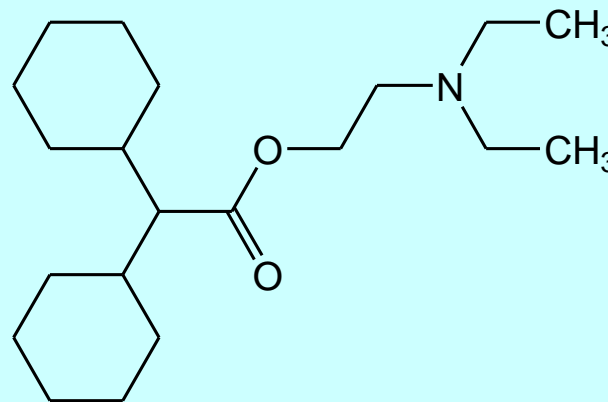
Indikace: potlačuje spazmy **neurotropním** (atropinovým) i **muskulotropním** (papaverinovým efektem).

Spazmolytika GIT - anticholinergní a mírně myotropní účinek syntetických derivátů odvozených od **adifeninu**.

DICYKLOVERIN

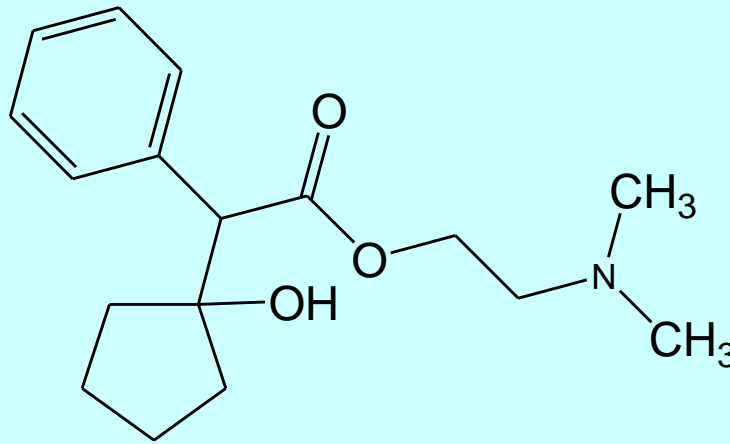

DROFENIN

TIFENAMIL

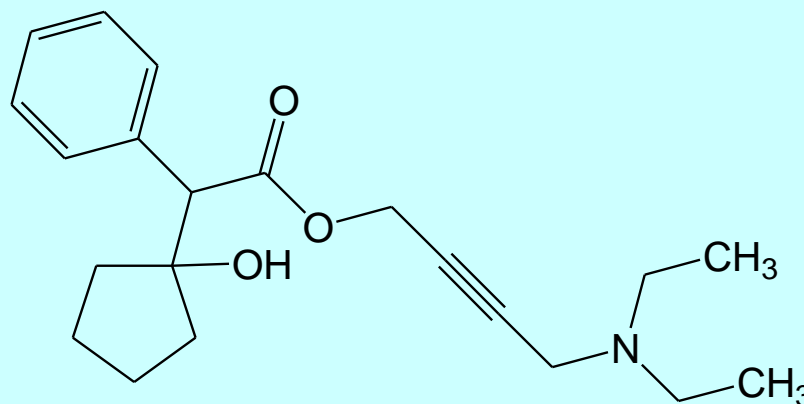
CYKLOPENTOLÁT

- Po aplikaci do oka **blokuje** odpověď na cholinergní stimulaci očního svalstva - dilatace zorničky (mydriáza) a paralýza akomodace (cykloplegie), působí **tlumivě** na musculus ciliaris - parasymphatikus

Indikace: mydriatikum a cykloplegikum při **diagnostickém** vyšetření oka.

OXYBUTININ

- Selektivně **blokuje** muskarinový (M_1 a M_3) účinek acetylcholinu na močový trakt - detruzor

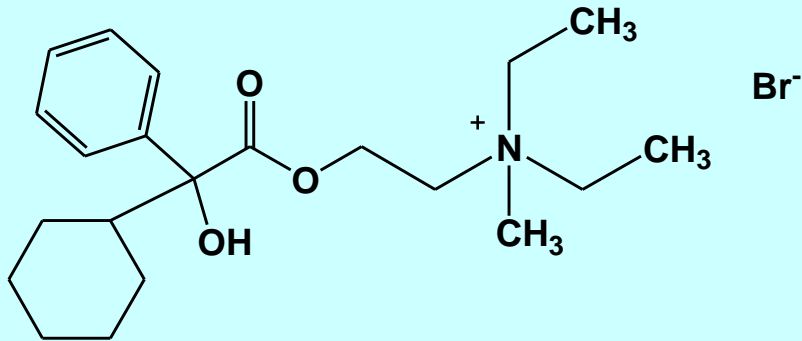
Indikace: **snížení** nucení na močení a frekvence močení, jako součást komplexní léčby při enuresis nocturna a u urgentní inkontinence.

Parasympatolytika s kvarterním dusíkem

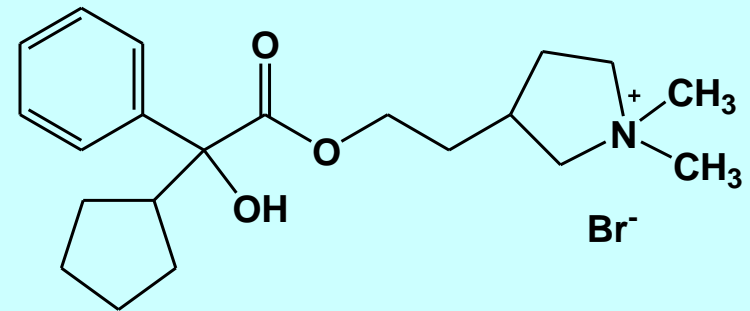
- **zvyšuje** se **periferní** anticholinergní aktivita
- vedle M-receptorů je **zesílen** i antagonistický účinek na N-receptory ve vegetativních gangliích
- spazmolytický efekt v **nižších** dávkách - ovlivnění sekrece slinných, potních a jiných žláz je méně **výrazné**

OXYFENONIUM-bromid

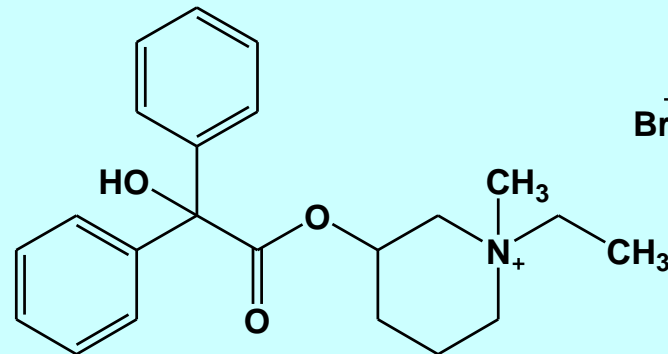
(OXYPHENON Léčiva)

GLYKOPYRRONIUM-bromid

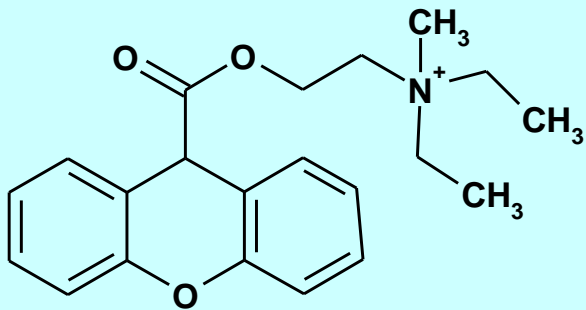
PIPENZOLAT-bromid

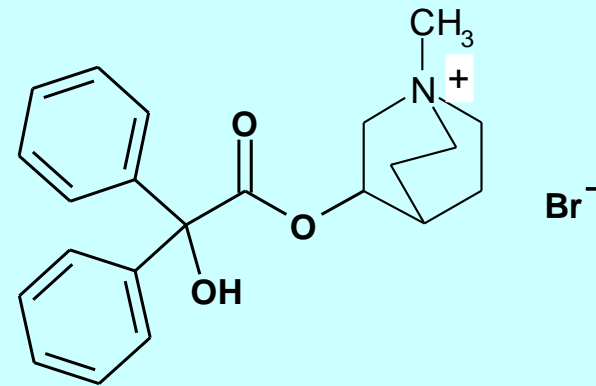
Indikace: spazmolytika u spazmů GIT.

Antisekreční aktivita - terapie peptických vředů.

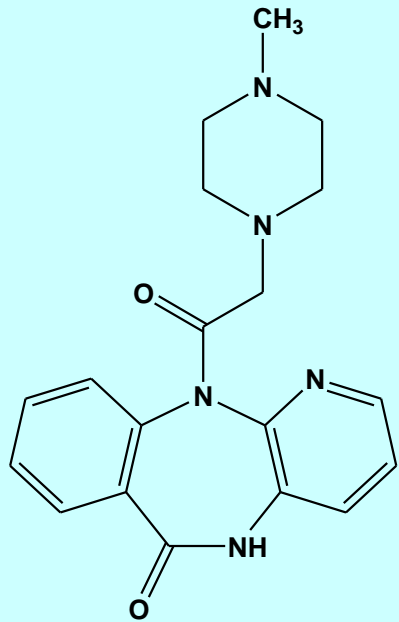
METHANTHELIUM-bromid

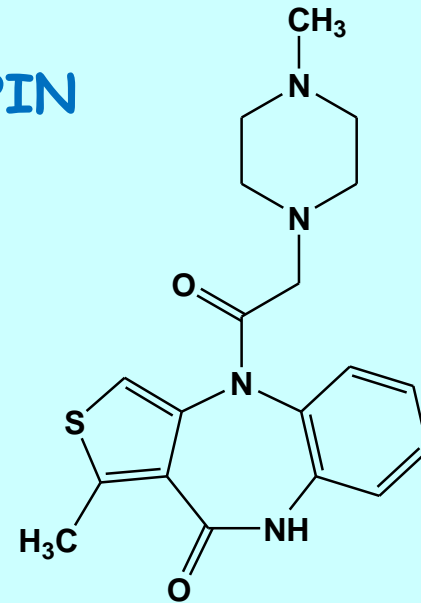
KLIDINIUM-bromid

PIRENZEPIN - inhibitor M_1 receptorů žaludečního traktu a potlačuje sekreci žaludečních šťáv

TELENZEPIN

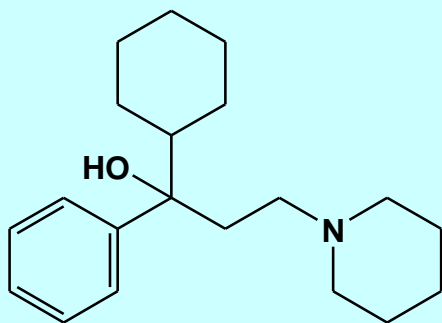
Indikace: vředová choroba žaludku a dvanáctníku

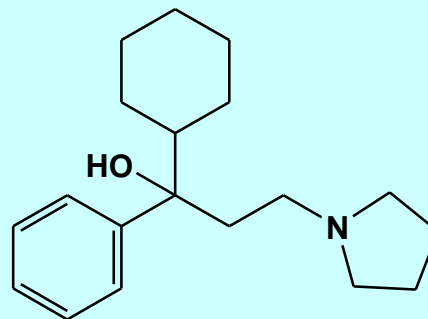
Anticholinergika - terapie Parkinsonovy nemoci

- Adjuvantní léky pro potlačení **hypercholinergní** aktivity ve striatu (oblast šedé hmoty v mozku)
- Ústup hypersalivace, tremoru, zmírnění rigidity a bradikineze

TRIHXYLFENIDYL

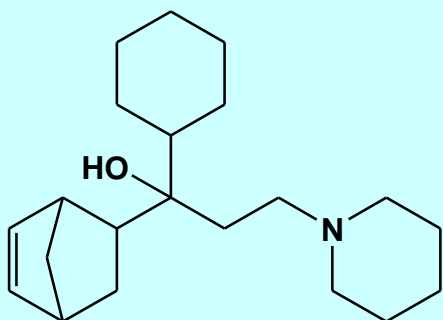

PROCYKLIDIN

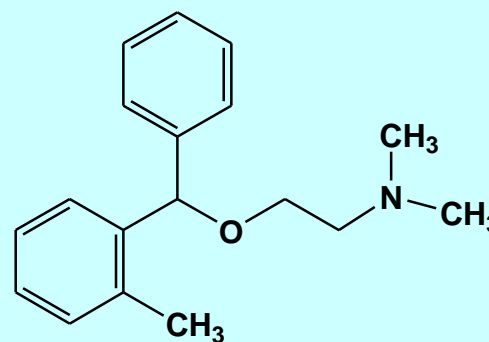

Anticholinergika - terapie Parkinsonovy nemoci

BIPERIDEN

ORFENADRIN

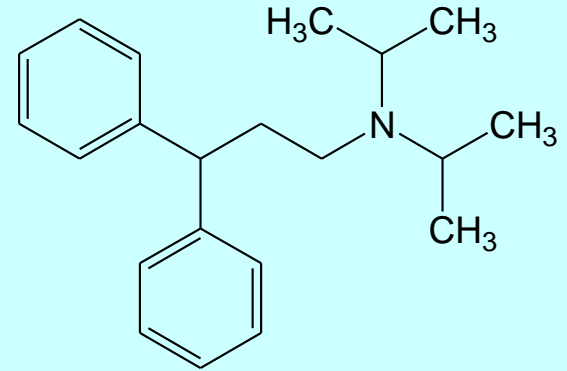

Lokální anestetické a různé analgetické účinky - bolesti svalů a jiné bolesti

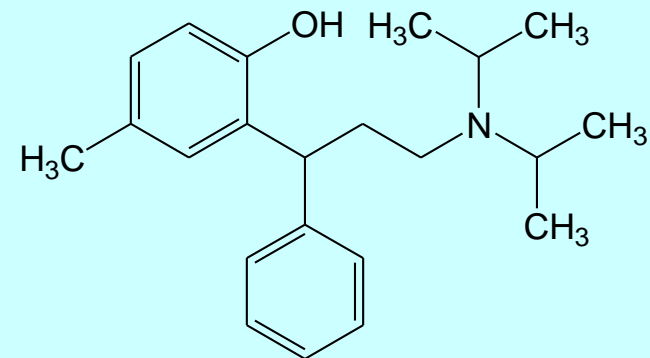
Spazmolytika neesterového typu

3,3-difenylpropylaminová struktura

DIISOPROMIN – terapie spazmů žlučníku

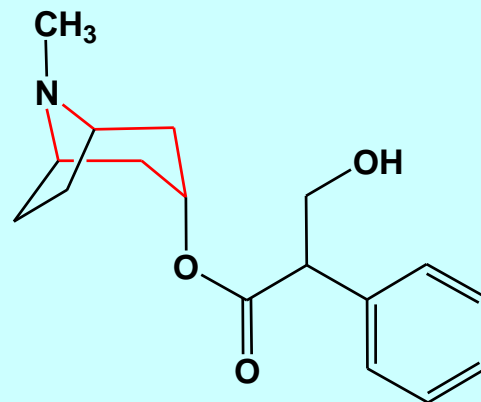
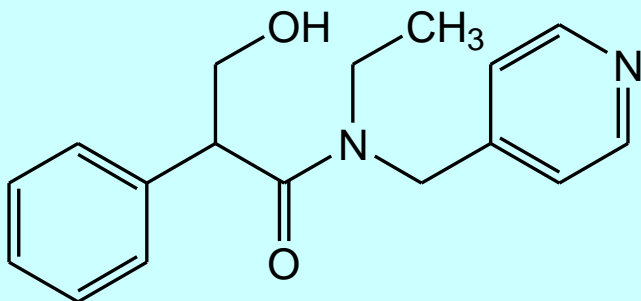

TOLTERODIN – spazmolytikum u neurogeních poruch močení

Amidová struktura

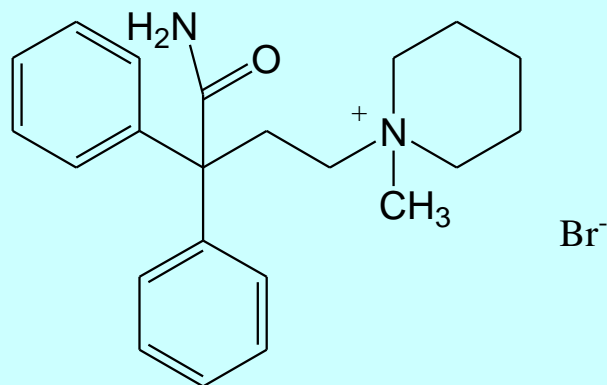
TROPIKAMID (M₄)

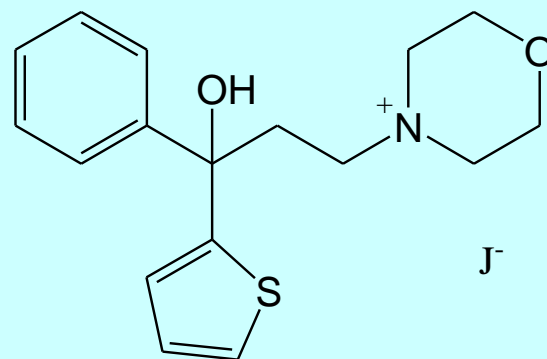
INDIKACE: je krátkodobým mydriatikem a cykloplegikem (inhibují akomodaci) při diagnostickém vyšetřování oka.

Kvarterní amoniová analoga – je zvýrazněn periferní anticholinergní efekt (antimuskarinový i antinikotinový)

FENPIVERINIUMUM-bromid

TIEMONIUM-jodid

Indikace: terapie spazmů gastrointestinálního a urogenitálního traktu.

MYOTROPNÍ SPAZMOLYTIKA

Potlačují spazmy hladkého svalstva přímým účinkem bez účasti acetylcholinu.

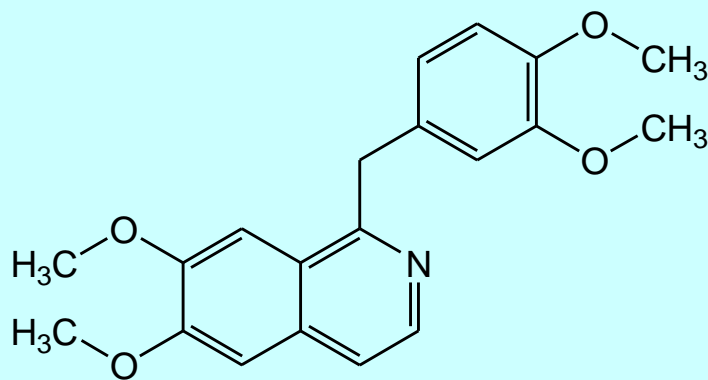
Mechanismus účinku:

- na **mimocévní** hladké svalstvo - **blokují** pomalé vápníkové kanály nebo **aktivují** draslíkové kanály - hyperpolarizace;
- **stimulují** tvorbu oxidu dusnatého;
- **zvyšují** aktivitu adenylylcyklasy (tvorba cAMP a cGMP)
- a **inaktivují** proteinkinasu, která fosforyluje lehké řetězce myosinu

Spolehlivá spazmolýza - synergizmus - kombinace myotropních a neurotropních spazmolytik

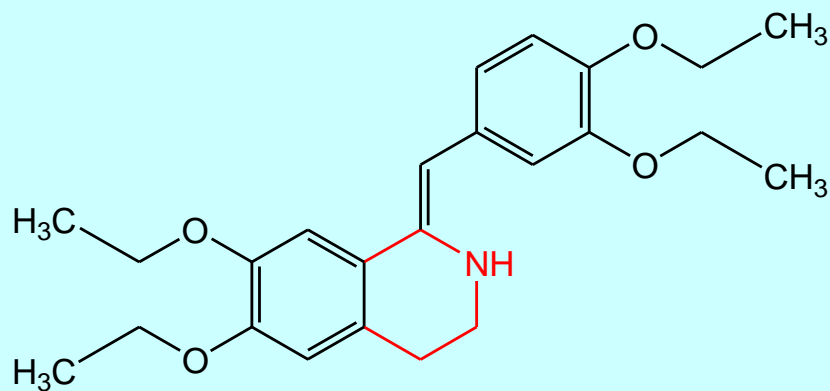
PAPAVERIN - alkaloid opia

Navozuje spazmolýzu hladkého svalstva cévního i mimocévního po perorálním i parenterálním podání.

INDIKACE: u spazmů GIT, žlučovodů, močových cest, dělohy i bronchů, dále u poruch periferního i cerebrálního prokrvení, anginy pectoris, plicní embolie a trombóz.

DROTAVERIN - myotropní spazmolytickou aktivitou se podobá papaverinu

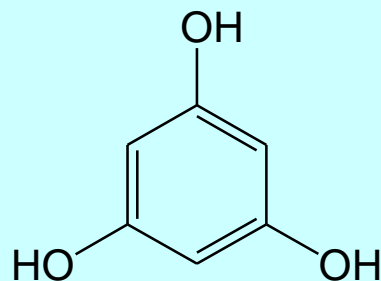
MEBEVERIN - je spazmolytikem papaverinového typu,
blokátor sodíkových kanálů

Indikace: dráždivý tračník, dyskineze (porušená pohyblivost)
žlučvodů a hladkého svalstva trávicího traktu, divertikulóza tračníku
(divertikly jsou výchlípky stěny tlustého střeva)

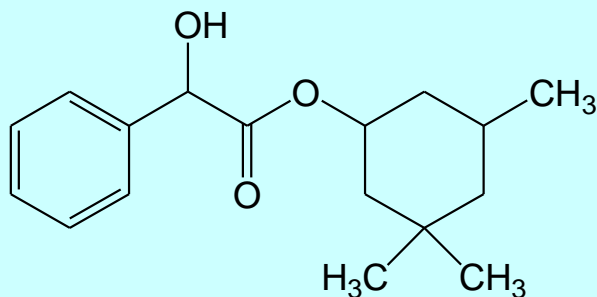
Myospazmolytika jiných struktur

FLOROGLUCINOL

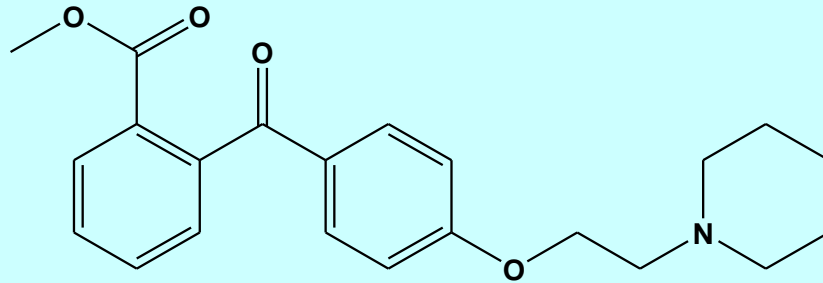
Indikace: u spazmů GIT a žlučnickových a ledvinových kolik.

CYKLANDELÁT

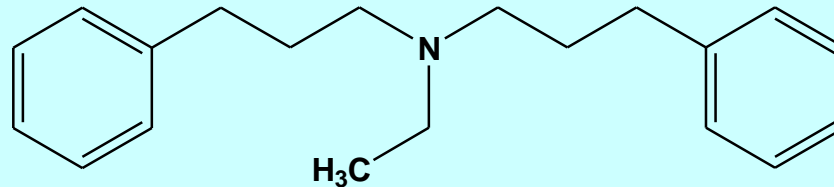
Indikace: u periferních a cerebrálních poruch prokrvení

PITOFENON

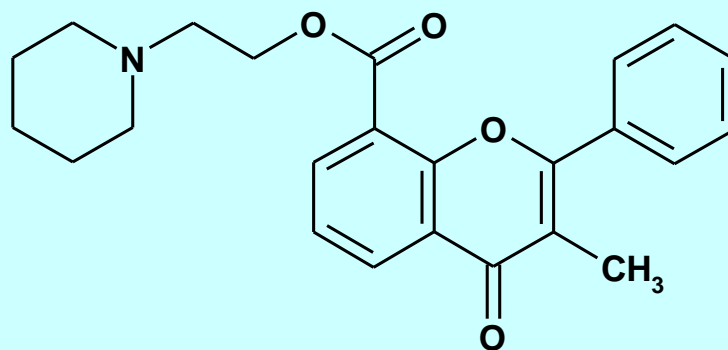
- Má podobné účinky jako papaverin, je účinnější
- Používá se v kombinaci s jinými spazmolytiky a analgetiky

ALVERIN

- Účinkem je podobný papaverinu
- Je účinnější s nižším rizikem vedlejších účinků

FLOVOXÁT - účinkuje jako antagonist acetylcholinu na muskarinových receptorech.

INDIKACE: je selektivním muskulotropním spazmolytikem u spazmů močového měchýře a močových cest.